KRONAKA TAL-GHAQDA

ĠIEH LILL-MEMBRI TAL-GHAQDA TAL-KITTIEBA TAL-MALTI

Kif jaf kulħadd tliet Membri Akkademiċi tal-Għaqda tal-Kittieba tal-Malti dan l-aħħar irċevew titoli li bihom għollew mhux biss ġieħhom, imma wkoll ġieh il-Għaqda tagħna.

Dawn huma l-Professuri Galea, Coleiro u Saydon.

Imma barra minn dawn il-Maltin ta' Malta, ħbieb u Membri tal-Għaqda, li l-lum jinsabu jgħixu barra minn Malta, kellhom ukoll l-unur li jirċievu titoli u fosthom insemmu lil:

Joe Calleja, M.B.E., ta' Detroit, li laħaq Konslu ta' Costa Rica għal Detroit (U.S.A.).

Fl-istess ħin ingħarrfu li ż-żagħżugħ Ġużi Abela, magħruf bħala poeta u li tiegħu ta' sikwit naqraw poeżijiet fir-Rivista tagħna "Il-Malti", u li ilu jgħix fl-Awstralja minn xi snin, xi ftit xhur ilu libes l-abiti sagri ta' Saċerdot.

Issa Ġużi Abela huwa magħruf bħala l-Wisq Reverendu Ġużi Abela, li fuqu f'din il-ħarġa ta' "Il-Malti" taqraw sunett sabiħ tal-poeta K. Vassallo għall-okkażjoni ta' l-Ordinazzjoni Saċerdotali tiegħu.

Lill-ħbieb tagħna Joe Calleja u lir-Reverendu Ġużi Abela nifirħulhom minn qiegħ qalbna.

IL-MEMBRI TAL-GHAQDA JIFIRĦU LILL-PROF. Ġ. GALEA, PRESIDENT TAL-GHAQDA, LILL-PROF. P.P. SAYDON, PRESIDENT ONORARJU TAL-GHAQDA, U LILL-PROF. MONS. COLEIRO, MEMBRU TAL-GHAQDA.

Fl-14 tax-xahar ta' Jannar il-Għaqda stiednet lill-Kav. Prof. Ġ. Galea, M.B.E., M.D., D.P.H., F.R.S.H., lill-Prof. P.P. Saydon, B.Litt., B.L. Can., D.D., Lic. S.S., D.Lit., u lill-Prof. Mons. E. Coleiro, B.A., B.L. Can., D.D., Ph.D. (Lond.), O.B.E. għal Pranzu fl-Hotel Bonheur, il-Belt, bħala apprezzament għat-titoli ta' ġieħ li lilhom ingħataw dan l-aħħar, lil wieħed għat-titolu ta' F.R.S.H., lit-tieni għat-titolu onorifiku ta' D.Lit. mill-Università ta' Malta, u lit-tielet għat-titolu ta' O.B.E.

Fuq il-mejda kien hemm numru sabiħ ta' membri tal-Għaqda, li kollha kemm huma wrew f'dik iċ-ċirkustanza speċjali l-ferħ tagħhom lill-mistednin persunalment, kif ukoll għaliex f'dik il-laqgħa kellhom l-isbaħ opportunità li jiltaqgħu ma' ħafna minnn sħabhom tal-Għaqda u jifirħu b'xulxin f'dawk il-ġranet ta' ferħ u xewqat tas-sena l-ġdida.

Xi membri li ma deħrux f'dik l-okkażjoni bagħtu jgħidu li b'dispjaċir kbir ma setgħux jieħdu sehem minħabba xi ċirkustanzi ta' mard fil-familja jew raġunijiet oħra.

F'għeluq il-pranzu qam jitkellem il-Viċi-President, is-Sur Nin Cremona. Huwa qal: "Il-lum aħna nġbarna fuq din il-mejda biex nifirħu lil tlieta mill-Membri ta-Għaqda, fejn fosthom għandna l-pjaċir li ngħoddu saħansitra lill-President tagħna. Il-ferħ tagħna ħabat sewwa sew f'dawn il-ġranet ta' ferħ u ta' xewqat tas-Sena l-Ġdida, meta wkoll isimhom ġie mżejjen m'ilux wisq b'titoli ta' ġieħ, li żdiedu mat-titoli sbieħ li dawn il-ħbieb u sħab tagħna għandhom wara isimhom għall-merti akkademiċi u merti speċjali tagħhom. Lill-President tagħna, li s'issa kellna iżjed minn okkażjoni waħda li nifirħulu, din id-darba nifirħulu ma' oħrajn b'mod speċjali il-għaliex huwa wieħed fost il-Membri tal-Għaqda li minn meta kien student wera l-iktar ġibda qawwija għall-kitba Maltija u ħrara li jingħaqad mal-Għaqda. Kien sewwa sew fil-bidu tal-ħajja tal-Għaqda, żmien il-qatt minsi President Ġużè Muscat Azzopardi, meta student tal-mediċina fl-Università, huwa kien wieħed mill-wisq ftit fost l-istudenti universitarji, li ma staħax jikkultiva l-Malti u jiktbu bl-isbaħ stil li ma jagħmilx għajb lill-kitba ta' ilsna oħra ta' studju fl-Università, tant li f'konkors ta' novelli mniedi l-ewwel darba mill-Għaqda, in-novella tiegħu kienet ħadet l-ewwel premju. Din kienet l-ewwel xrara ta' nar li kebbset f'qalbu u f'moħħu ħrara kbira għall-kitba ta' proża narrativa Maltija, tant li l-lum lill-Professur Galea nistgħu ngħodduh fost l-aqwa novellieri u romanzieri li għandna fil-letteratura Maltija. Minn dak iż-żmien bikri ta' żgħożitu ismu kien u baqa' marbut ma' l-isem tal-Għaqda tant illi wara li Dun Karm irtira minn President, l-Għaqda ma dehrilhiex li tista' fost il-Membri tagħha ssib bniedem aħjar li kien jistħoqqlu li jinħatar bħala President u Direttur ta' "Il-Malti", u jekk il-lum il-Professur Galea, għall-merti professjonali tiegħu, bħala Kap tad-Dipartiment tas-Saħħa, lilu ngħata t-titlu ta' Fellow of the Royal Society of Health, u jirrappreżenta s-saħħa tal-Gżira, daqshekk ieħor nistgħu ngħidu li fil-kariga presidenzjali tiegħu fostna u għall-merti tiegħu ta' kitba letterarja Maltija huwa jirrappreżenta s-saħħa tal-Għaqda.

"Il-lum fostna u fost dawn it-tlieta li qegħdin nifirħu bihom għandna l-pjaċir ngħoddu lil wieħed mill-iktar anzjani tal-Membri tal-Għaqda, bniedem li l-fama tiegħu bħala studjuż tal-Isien Malti u ta' ilsna semitiċi twieldet, tista' tgħid, fi żmien wieħed mat-twelid tal-Għaqda. Għadni niftakar, qisu l-bieraħ, għalkemm issa għaddew mal-35 sena, meta l-Professur Saydon kien għadu kif wasal minn Ruma wara li kien temm l-istudji tiegħu għal-Liċenza tas-Sagra Skrittura u tal-Lsien Lhudi. Il-Għaqda kienet fil-bidu tal-ħajja tagħha, u dlonk laqgħetu fi ħdanha bħala wieħed mill-Membri li seta' jiswielha mhux ftit, kif difatti swielha. Huwa kien fost l-ewwel kontributuri ta' "Il-Malti" li żejjen il-paġni ta' dik ir-rivista b'kontribuzzjonijiet ta' studji xjentifiċi fuq il-Malti li taw lil dik ir-rivista ċerta importanza akkademika. Huwa kien wieħed li ħa sehem fl-ewwel

laqgħat akkademiċi, u meta l-Għaqda kienet mistiedna biex tieħu sehem fil-Kungress ta' l-Orjentalisti f'Oxford (1928), il-Kunsill tal-Għaqda kien għażlu biex jikteb fuq il-għamla tal-Lsien Malti bħala fergħa tal-Isien semitiku. Minn dak iż-żmien sal-lum nistgħu naħsbu x'kienet il-ħidma tal-Professur Saydon għall-progress tal-Malti sew bħala Membru tal-Għaqda tagħna kemm bħala suċċessur tal-fundaturi (Dr. Rużar Briffa u Dr. Ġużè Bonnici) tal-"Għaqda tal-Malti (Università)", u kemm setgħet matż-żmien tiswa l-pinna tiegħu fil-letteratura Maltija. Huwa kien li kompla mexxa ta' ħafna d-direzzjoni u l-edizzjoni tal-ġurnal "Leħen il-Malti", li l-lum l-Editur tiegħu huwa l-Professur Ġużè Aquilina. L-aqwa biċċa xogħol tiegħu, xogħol monumentali, hija t-traduzzjoni tat-Testment il-Qadim u t-Testment il-Ġdid bil-Malti li fuqha dam jaħdem dawn l-aħħar tletin sena. Din il-biċċa xogħol hija ġawhra prezzjuża li biha l-Professur Saydon żejjen il-leteratura Maltija. Kien għalhekk, kif għandi naħseb, illi dan l-aħħar l-Università ħasset li ismu jiġi mżejjen bil-grad onorarju tad-Dottorat tal-Letteratura. L-Università ma setgħetx fuq hekk tagħti dan it-titlu ħlief lil persuna li kienet tassew jistħoqqilha dan il-ġieħ. Għalhekk aħna Membri tal-Għaqda bil-ħaqq kollu ħassejna d-dmir li l-ferħ għall-ġieħ li ngħatalu jkollna wkoll sehem fih meta wieħed iġib quddiem għajnejh dik ir-rabta morali bejn l-istorja tal-Għaqda fil-koltivazzjoni u progress tal-Lsien Malti u l-ħidma letterarja fil-Lsien Malti tal-Professur Saydon.

"Fuq il-Professur Mons. Coleiro illi l-lum l-Għaqda ħasset ukoll id-dmir li tistiednu u tifraħlu biex turi l-għożża tagħha għall-ġieħ li l-Maestà Tagħha r-Reġina tagħna għoġobha tagħtih bit-titlu għoli ta' Uffiċjal ta' l-Ordni ta' l-Imperu Ingliż, nistgħu ngħidu li għalkemm il-Prof. Coleiro mhux wieħed mill-eqdem Membri tal-Għaqda, bħat-tnejn li semmejna qabel, fis-snin li ilu sew bħala Membru Akkademiku kemm ukoll bħala Membru tal-Kunsill, huwa sewa ta' l-akbar ġid għall-Għaqda. Il-ħrara għall-kitba Maltija huwa ħassha minn mindu kien student l-Università, kif naraw minn xi kontribuzzjonijiet tiegħu fir-rivista "Leħen il-Malti"; il-ġieħ li bih il-Maestà Tagħha r-Reġina tagħna għoġobha żżejjinlu ismu juri biżżejjed il-ħeġġa u l-ħidma tiegħu fil-kamp ta' interessi soċjali, nazzjonali u filantropiċi. Ma hawnx kumitat fejn hemm interessi ta' studji universitarji, impriżi djoċesani, proġetti ta' organizzazzjonijiet reliġjużi u fl-istesr ħin patrijottiċi li fihom ma ssibx ismu, bħalma dawk tal-Festi Ċentinarji ta' San Pawl f'Malta li fihom il-Professur Coleiro kellu l-akbar sehem, u li fihom għoġbu joffri sehem sabiħ lill-Għaqda bil-Ġabra ta' Poeżiji miktubin għall-okkażjoni minn Membri tal-Għaqda. L-interess li dejjem wera biex jagħti parir u għajnuna u jaqbeż għad-drittijiet tal-Għaqda u tat-tagħlim sod tal-Malti huwa wieħed mill-karatteristiċi li dejjem laqatni u li fil-fehma tiegħi jagħżluh mill-kwaitajiet morali tal-Membri sħabu.

"Nagħlaq dawn l-erba' kelmiet billi nistieden lil sħabi ta' fuq dil-mejda biex nixorbu bis-saħħa tal-mistednin filwaqt li nixtiqulhom ukoll illi s-Sema jkompli jisliħhom għomor twil sabiex il-ħidma tagħhom tibqa' tiswa ta' ġid għall-Għaqda u l-Għaqda u l-Malti, mal-ġieh ta' isimhom, jibqgħu jgħixu ħajja twila, jiżżejnu u jikbru fir-riżq u l-progress tagħhom".

Wara l-Viċi-President tkellem il-Professur Saydon, li wara li rringrazzja lil-Għaqda għall-istedina li għoġbu jagħmillu bħala apprezzament tal-grad onorifiku li dan l-aħħar l-Università għoġobha tagħtih, bħala rikonoxximent tax-xogħol tiegħu fit-traduzzjoni tal-Bibbja bil-Malti, tkellem u qal li għalkemm huwa kien temm it-traduzzjoni tal-Bibbja bil-Malti li fiha kien ilu jaħdem mat-tletin sena b'dik ir-reqqa li swietlu ħafna xogħol, huwa l-lum jixtieq jara edizzjoni oħra riveduta ta' din it-traduzzjoni, billi minn dak iż-żmien li kien beda dak ix-xogħol, kienu saru ħafna studji ta' riċerki ġodda fuq il-Lhudi u nstab tifsir ġdid ta' xi kliem fil-Bibbja li jixħet dawl ġdid fuq xi passaġġi li l-lum b'riħet dawn l-istudji s-sens tagħhom huwa iżjed ċar. Bosta nies talbuh li jagħmel din il-biċċa xogħol ta' reviżjoni, u huwa kien diġà beda jagħmlu u fih mexa 'l quddiem ġmielu; jittama għallinqas li ma jdumx ma jtemm ir-reviżjoni tat-Testment il-Qadim kollu. Id-diffikultà hija l-ispiża kbira tal-pubblikazzjoni ta' l-edizzjoni riveduta; l-istampa, l-ewwelnett, jaqbel li ssir minn dar tipografika ta' barra li tkun tista' tindaħal għal biċċa xogħol bħal din. Huwa diġà kellu l-okkażjoni li fuq hekk jitkellem ma' xi publishers, iżda ma kienx wasal fi ftehim kif xtaq hu. Huwa jittama li xi Awtorità li tinteressaha din l-edizzjoni ġdida irreveduta minnu tindaħal biex tgħin b'xi sussidju għall-istampa tagħha. Huwa għalaq id-diskors tiegħu billi ta xi eżempji ta' l-istudji li kien għamel fuq il-lessiku ebrajk, u wera kif bis-saħħa ta' dawn l-istudji t-traduzzjoni tkun tista' tiftiehem aħjar.

Il-President, Professur Galea, li qam jitkellem wara l-Prof. Saydan, irringrazzja lill-Kunsill tal-Għaqda u lill-Kummissjoni li ħadet ħsieb ta' dik il-laqgħa u pranzu li jingħata b'ġieh il-mistednin, kif ukoll lil kull min ħa sehem f'dak il-pranzu, ukoll lil dawk li xtaqu jkunu ma' sħabhom fuq dik il-mejda, imma li għal xi raġuni ma setgħux. Il-pjaċir tiegħu kien dejjem li jkun f'xi laqgħa bħal dik mal-ħbieb, l-iktar ma' dawk tal-Għaqda li kienu lkoll ta' fehma waħda f'dak li huwa interess tal-Lsien Malti u tal-progress tiegħu, ħaġa li kienet dejjem għal qalbu. Kulħadd, u b'mod speċjali l-Membri tal-Għaqda, kien laqa' bi pjaċir l-aħbar tal-għoti tad-Dottorat tal-Leteratura (Honoris Causa) lil Mons. Prof. Saydon fi tmiem il-karriera tiegħu fl-Università. Dak kien premju żgħir għax-xogħol kbir li kien għamel fl-Alma Mater u għall-kapulavur tiegħu, it-traduzzjoni tal-Bibbja. Il-Prof. Galea kien sema' bi pjaċir li x-xogħol tar-reviżjoni tat-traduzzjoni tal-Bibbja kien mexa ġmielu, u kien jittama, anzi kien żgur

l l-Prof. Saydon kien mhux biss ser jissokta fil-ħidma tiegħu, iżda li l-misirieħ tax-xogħol tat-tagħlim kien ser ifisser li hu issa jinxteħet b'izjed ħerqa u qlubija għax-xogħol li huwa kien tant jixtieq li jwassal sat-tmiem bl-istess riżq li huwa kien temm l-ewwel edizzjoni. Il-Prof. Galea qabel ma għalaq id-diskors tiegħu ma xtaqx ma jgħidx ukoll kemm kulħadd feraħ meta ftit ġranet qabel kienet xterdet l-aħbar li l-Maestà Tagħha r-Reġina kien għoġobha tiddekora lil Mons. Coleiro bit-titlu ta' Uffiċjal ta' l-Ordni ta' l-Imperu Ingliż. Ried ikun Mons. Coleiro, bniedem ta' karattru sod, biex twassal fit-tmiem biċċa xogħol bħal dik tal-Festi Ċentinarji ta' San Pawl li kienu ġibdu fuq Malta għajnejn in-nies tad-dinja kollha, festi li kienu tant irnexxew li għadhom jissemmew bħala l-aktar tifkira għażiża fil-ġrajjiet tal-Knisja Nisranija f'Malta.

Il-Professur Galea temm id-diskors tiegħu billi qal li l-unur mogħti lilu kien ukoll mogħti lil ħbiebu tal-Għaqda, għax magħhom kien iħoss li għandu jaqsam sew il-ferħ għax-xogħol li għamel flimkien magħhom fil-qasam tal-Lsien Malti u tal-Għaqda kemm il-ferħ tal-ġieħ li lilu jingħata fil-qasam ta' kull ħidma oħra li għandha x'taqsam ma' l-interessi tas-saħħa tal-Gżira.

Wara li tkellem il-Professur Galea, qam jitkellem il-Monsinjur Professur Coleiro fejn beda biex igħid li dawk li tkellmu qablu kienu diġà rringrazzjaw f'ismu wkoll. Huwa ma setax ma jtennix ir-ringrazzjament tiegħu. Dak li kellu jgħid fuq Mons. Saydon kien diġà qalu fid-diskors li kien għamillu dak in-nhar taċ-ċerimonja tal-għoti tal-grad fejn kien semma l-merti kbar tal-Professur Saydon bħala traduttur tal-Bibbja bil-Malti u studjuż ta' ilsna semitiċi. Dwar il-President, Prof. Galea, huwa kien żgur li ma kellux għal fejn igħid wisq, għaliex kulħadd kien jaf tajjeb il-merti kbar tiegħu mhux biss fil-qasam tal-letteratura Maltija, iżda f'ħafna oqsma oħra tal-ħajja kulturali, xjentifika u soċjali Maltija, għalhekk l-unur mogħti lilu mir-Royal Society of Health kien tassew mistħoqq u jagħmel ġieħ lilu u lil Malta. Dwar in-nomina tiegħu bħala Uffiċjal ta' l-Ordni ta' l-Imperu Ingliż mill-Maestà Tagħha r-Reġina huwa ma setax igħid li maħax pjaċir; ħa pjaċir il-għaliex dik kienet l-ewwel darba li kien mogħti ġieħ bħal dak lil Membru tal-Kleru wara manifestazzjoni nazzjonali u reliġjuża bħalma kienet dik tal-Festi Ċentinarji ta' San Pawl; ħa pjaċir ukoll għaliex huwa kien iħoss li dak l-unur ma kienx mogħti lilu persunalment biss, iżda lil Malta kollha li wriet quddiem kulħadd u hekk bid-dieher li qalbha kienet għadha marbuta ma' Pawlu Missierha li dsatax-il mitt sena ilu kien wassal it-Twemmin Nisrani lil Missirijietna.

Wara li kulħadd xorob bis-saħħa tal-mitednin il-pranzu għalaq billi kulħadd feraħ bihom u ħadilhom b'idhom.